

WIE WIL WILDERS?

Onze reporter doorkruist Nederland aan de vooravond van de verkiezingen

Na de Brexit en de verkiezing van Trump zijn alle ogen nu op Nederland gericht. Zorgt Geert Wilders volgende week woensdag voor de verrassing? Wint de stem van de woede ook bij onze buren? Reporter Steven De Bock en fotograaf Kris Van Exel trekken dwars door Nederland, in een rechte lijn van Loppersum naar Middelburg. Om de koorts te meten bij Nederlanders die u anders nooit te zien krijgt.

Stop 4: Bij Dayenne Tempo (34) in De Bijlmer in Amsterdam

"De dag waarop ik werk vond, boekte ik de mooiste overwinning van mijn leven. Omdat ik op die dag weer een voorbeeld voor mijn kinderen werd." Dayenne Tempo (34) heeft een leven vol valpartijen achter de rug. Maar ze is rechtgekrabbeld en helpt anderen nu om hetzelfde te doen. "Er wordt in Nederland veel gesproken over armoede. Maar toch zie ik nog elke dag mensen uit de boot vallen."

Als ze ergens verstand hebben van armoede, dan is het wel in de Bijlmermeer, de beruchte woonwijk in Amsterdam Zuid-oost. Ooit opgebouwd als een modelwijk voor de moderne mens. Vooruitstrevende stadsvernieuwing. Maar al snel een aantrekkingspool voor allerlei sociale problemen. Een plek waar mensen aanspoelden die nergens anders heen konden. De jongste jaren is er wel moete gedaan om de wijk te vernieuwen. De meeste hoogbouwverstoren zijn gesloopt en vervangen door lagere flats. Maar de armoede, die is er nog altijd, al verstoppt ze zich vaak achter gesloten gordijnen.

Ook Dayenne kwam er terecht. Zes jaar geleden ondertussen. Na een mislukte relatie en beladen met schulden die veel te hoog waren om nog afbetaalbaar te zijn. Ze had niets meer, behalve de zorg voor haar drie dochters. "100.000 euro schuld had ik, door administratieve problemen en slontheaden. Ik hoop dat de staat een menselijk gebaar zou tonen en mij zou helpen met mijn schuldenberg. Maar het leek wel alsof ze het mij alleen maar moeilijker wilden maken. Tot er geen aanpakken meer aan was. En dus deed ik maar niets. Zo gauw de kinderen 's morgens naar school waren, ging ik op de bank liggen, en daar bleef ik. Piekeren, piekeren, piekeren. Dat was mijn leven. Ik kookte nog wel, maar het waren de kinderen die mij moesten overtuigen om zelf iets te eten."

Zwanger als tiener

Amper dertig jaar was ze toen, maar ze leek al op het eindpunt van een leven vol miserie. Als kind misbruikt in Suriname, als tiener door haar moeder en Nederlandse stiefvader meegenomen naar het verre - "en voormalige" - Almere, op haar 18de veel te vroeg en ongepland zwanger. "Mijn moeder en stiefvader waren zo ontpoeheld dat ze mij het huis uitzetten. Vanaf dan ging het steeds verder bergaf. De vrouwenopvang, een nieuwe relatie, een nieuw kind, nog een kind..."

De keuring kwam toen ze in de Bijlmer in contact kwam met een organisatie, De Buurtwerkdamer, waar ze ervaringsdeskundigen inzetten om mensen uit de miserie te helpen trekken. Voor Dayenne was het de redding, zegt ze. "Ze hebben mij rotzinnig geholpen. Zogenden dat ik welk maakte van mijn schulden. Maar belangrijker nog: na een tijdje boden ze mij zelfs een contract aan. De dag waarop ik aan mijn kinderen kon zeggen dat ik weer werk had, zal ik nooit vergeten. Een enorme overwinning op het leven. Want eindelijk kon ik weer een voorbeeld voor mijn drie kinderen zijn."

DAYENNE TEMPO

"Je kan Wilders moeilijk een vriend van de allochtonen noemen. Nu zijn het de moslims. Misschien volgen wij, de Surinamers"

de familie. En Delaishia (8) zit nog in de lagere school. "Ze zijn helemaal verkrast. Op en top Nederlanders. Ze zijn veel stipter dan ik. Doen gekke dingen als via WhatsApp vragen wat we 's avonds zullen eten. Voor hen is verhuizen naar Suriname geen optie. En voor mij eigenlijk ook niet meer. Ooit wel. Toen ik als tiener in Almere aankwam, vond ik het verschrikkelijk. Ik miste de tropen. Ik wilde absoluut terug. Nu niet meer. Omdat ik weet dat mijn kinderen hier veel meer kunnen hebben. En omdat ik zelf ook best heb van verkrast. Als ik sta te koken drink ik al eens een glas wijn. Dat doen Surinamers niet."

Respect voor mijn dochters

Dayenne zal gaan stemmen woensdag. "Voor een partij die strijdt tegen discriminatie. Voor een partij die schuurt, die voor ons makelijk zorgt door de openheid waarmee ze de ongelijkheid benoemt." Ze doelt op het kleine *Denk*, of het daarvan afgescheurde en nog kleinere *Artikel 1*. "Omdat discriminatie nog altijd dagelijks realiteit is."

- Heeft op haar 34ste haar leven op orde. Heeft drie dochters: Chevelly (15), Luna (13) en Delaishia (8)
- Werkt in de buurtopvang in de Amsterdamse Bijlmer
- Haar kopzorg: "Eindelijk heb ik er geen grote meer, ik ga fluitend door het leven"
- Droomt van: "Andere vrouwen tonen dat het mogelijk is om je uit de problemen te worstelen"

Geert Wilders boezemt haar angst in. "Je kan die man moeilijk een vriend van de allochtonen noemen. Nu zijn het de moslims. Misschien volgen wij, de Surinamers. En wat hebben de kansarmen van hem te verwachten? Ik heb hem het woord armoede nog nooit horen uitspreken. Hij is een man die alleen de problemen ziet. Dat er veel mensen zijn die hun uiterste best doen om die problemen op te lossen, negeret hij gewoon." Ze is trots omdat het haar gelukt is uit de put te kruiwen. Nu is haar grote doel: voorkomen dat haar dochters er ooit in vallen. "Mocht een van mijn dochters ook heel vroeg zwanger worden, dan zou ik dat als een persoonlijk falen zien. Maar ik zou haar niet laten vallen. Nee, ik zou haar zeggen dat ik haar graag zie. En ik zou over haar blijven waken. Ook over haar latere partners trouwen. Die zullen respect moeten tonen voor mijn dochters. Anders krijgen ze met mij te maken."

"Ik moest wennen aan Nederland, maar mijn dochters zijn totaal verkrast"

Wat is het grootste probleem van Nederland?
"De armoede, en dan vooral de kinderarmoede. We zouden kansarmen veel persoonlijker moeten begeleiden en hen een oplossing op maat bieden."

populair?
"Hij zegt wat velen niet durven te zeggen, maar stiekem wel denken. Ze voelen zich gesteerd omdat er nu een machtig man is die in hun plaats spreekt."

Is het nog aanpakzaam leven in Nederland?
"Voor mij nu weer wel."

Dayenne Tempo werkt bij een buurtopvang. "Wat hebben de kansarmen van Wilders te verwachten?"

DEN HAAG VANDAAG

Het is met enige spanning afwachten welk effect de Turkije-rel op de kies-intenties zal hebben. De laatste peiling - van voor het woelige weekend - werd gisteren gepubliceerd en lijkt de trends van de voorbije week te bevestigen. VVD als grootste met 24 zetels, PVV blijft wegdeemster en n zinkt naar 22 en wordt ingehaald door het CDA. GroenLinks rondt de kaap van 20 zetels. Voor het eerst wordt zo een coalitie met vier mogelijk zonder PVV. Een alliantie van rechts, centrumlinks en links: PVV, CDA, GroenLinks en D66 (17 zetels)

Woelig zullen de onderhandelingen alvast worden. Typisch Nederland misschien, maar de discussie over wiet zou veel te snel een stuk blok kunnen zijn. Het toelaten van het kweken ervan dan, waar *Denk*, of het daarvan afgescheurde en nog kleinere *Artikel 1* is en van geen wijken wil weten.

De opmars van GroenLinks wordt door niets gestuit. Zelfs niet een schandalrijke waar de progressieve partij normaliter in woelig water zou door komen. Maya van der Sijpe, GroenLinks-Kamerlid, moest zich terugtrekken uit de strijd omdat uitlekte dat ze de modedirecteur was van een postbusbedrijf dat in de Panama Papers prijkt en gevastigd is op belastingparadijs van de Seychellen. In haar verkiezingsprogramma belooft GroenLinks om te harde aanpak van sociale belastingontduiking. Dat was Maya bijvoorbeeld vergeten te lezen. Ze zegt nu onbetreft te hebben gewerkt in de plaats van haar moeder omdat die een tijdlang ziek was. En dat ze twee jaar geleden aan haar pa gevraagd had haar te schrappen. Maar die blijkt dat toch wel vergeten.

Woelig is een uderstatement wat de positie betreft van de PvdA. Het is eerder een zinkend schip in de megestom. Geen rampzalige twaalf zetels maar nog amper 6 volgens de laatste peiling. En dan wordt daar nog mee gespot ook. Door de 'linkse' cabaretier Freek De Jonge in zijn traditionele verkiezingsconferentie. "Mensen zeggen: lekker makkelijk hoor, de PVV *bashen* voor eigen parochie. Zege en sets over de PvdA! Dat zou ik best willen, maar ik heb vroeger geleerd dat je tegen een dood paard niet mag trappen." (p.10)